

طراحی محیط راهبردی فضای تخصص رسانه‌ای دشمنان علیه رسانه ملی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد پدافند غیرعامل

سعید علوی وفا^۱

غلامرضا جلالی فراهانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۲/۲۰

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی، تبیین و ترسیم عوامل و مولفه‌های موثر بر فضای تخصص و تهدید محیط راهبردی تهدیدگران علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل با بهره‌مندی از بررسی و مطالعه کتابخانه‌ای و تحلیل و توصیف محیطی انجام شده است. این پژوهش که از نظر هدف کاربردی و اکتشافی و از نظر نوع روش توصیفی تحلیلی است، به صورت موردی زمینه‌ای در حوزه رسانه ملی انجام شده است. در این پژوهش با واکاوی، بررسی و تحلیل محیط تخصصی و تدافعی حاکم بر کنش تهدیدگران علیه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی و مشارکت خبرگان در فرایند روش دلفی، عمده‌ترین عوامل و مولفه‌های موثر بر محیط کنش راهبردی تخصص دشمنان علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل شناسایی و ترسیم شده است. همچنین در ادامه پژوهش برای درک و شناسایی نقش و کارکرد کنشگران این سپهر تخصصی، مبادرت به بررسی و ارزیابی نقش و جایگاه کنشگران عمده مؤثر بر سپهر دفاع و نزاع رسانه‌ای شده است. در انتها نیز برای تسهیل درک و خلق روایت ذهنی یافته‌های پژوهش در قالب نقشه شناختی به تصویر کشیده شده است.

کلیدواژه‌ها: فضای تخصص، نزاع، رسانه ملی، پدافند غیرعامل

۱- دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت استراتژیک و مدیر ارزیابی عملکرد و تحلیل عملکرد رسانه ملی - دبیر کمیته ارتقای بهره‌وری و تعالی رسانه ملی

۲- هیئت علمی دانشگاه و رییس سازمان پدافند غیرعامل و مشاور پدافند غیرعامل رسانه ملی

مقدمه

در فضای محیطی پرتغییر و پرتلاطم امروز که رقابت، تخاصم، نزاع و جنگ در آن افسار گسیخته است کشورها و سازمانها ناگزیرند برای بقا و توسعه در فضای تخاصم و نزاع، مبادرت به شناسایی و شناخت کنش‌کنشگران کرده و با ترسیم هندسه این فضا، مبادرت به ساخت‌سازی منظومه فکری تصمیم‌گیران کنند و آنان را برای مواجهه هوشمند با پدیده‌ها توانمند کنند. عدم شناخت همه جنبه‌های این فضا، باعث تخصیص نامناسب منابع شده و هم‌افزایی، هم‌راستایی و مشارکت موثر در جهت تحقق راهبردها و برنامه را با مشکل مواجه می‌کند. از این رو همه مدیران نیازمند واکاوی و شناخت دقیق فضای تخاصم و رقابت راهبردی می‌باشند تا مدیریت و فرماندهی، جهت بهبود توانایی کنشی و رقابتی سازمان را ارتقا داده و شکاف بین قابلیت‌های موجود سازمان و الزامات موردنیاز حاکم بر فضای تخاصم و نزاع را پر کرده و موجب ایجاد هم‌افزایی، اشراف اطلاعاتی، ترویج یادگیری و انعطاف‌پذیری و تغییر سریع، ضریب پایداری و مصونیت سازمان شوند (هافمن^۳، ۲۰۱۱: ۹۴). از سوی دیگر یکی از واقعیت‌های حاکم بر سپهر تخاصم رسانه ملی، وجود بیش از ۲۰۰۰ هزار شبکه تلویزیونی ماهواره‌ای قابل دریافت در فضای ایران است به علاوه میلیون‌ها پایگاه اینترنتی در کنار پدیده‌های جدید بنام شبکه‌های اجتماعی تلفنی و اینترنتی، احاطه‌کننده فضای رسانه‌ای پیرامون ما هستند. (خجسته، ۱۳۹۳: ۲۱۶). یکی از چالش‌های امروز سپهر تخاصم رسانه‌ها، افزایش سرعت وقوع وقایع، تغییر و توسعه مداوم فناوری‌های رسانه، کنشگری بازیگران قدرتمند، خلاقیت و نوآوری شگفت‌انگیز و پیش‌بینی نشده رسانه‌ها و نهایتاً افزایش شگفتی‌سازهای محیطی است. لذا کسب فواید و اثربخشی تدابیر راهبردی بلندمدت، تنها با تکیه بر دسترسی به منابع و مولفه‌های آشکار خارجی و داخلی، کافی نیست و نیازمند شناخت و فهم راهبردی از فضای تخاصم و نزاع هستیم. در همین راستا مهمترین وظیفه رهبران، شناخت روح حاکم بر فضای تخاصم و تهدید، شناخت عناصر کلیدی این صحنه و ترسیم آن و اتخاذ تدابیر لازم با توجه به سازه ذهنی کنشگران این عرصه است. با عنایت به مطالب فوق، مسئله و دغدغه این پژوهش، واکاوی و شناخت عوامل و مولفه‌های مهم موثر بر فضای تخاصم و نزاع تهدیدگران علیه رسانه ملی است. این مقاله تلاش دارد موضوعات ذهنی و عینی موثر بر فضای تخاصم و تهدیدات جمهوری اسلامی ایران را از پنجره رسانه ملی را شناسایی کرده و با ترسیم هندسه این فضا،

3- Hufmann

ملزومات تحقق اهداف پدافند غیرعامل در رسانه ملی هموار کند. جنبه بدیع و نوآورانه این پژوهش عموماً بر پایه ساخت‌سازی عوامل راهبردی موثر بر سپهر تخصصی تهدیدگران علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل است و سعی دارد با شناسایی و تبیین مهمترین متغیرها و رویکردهای کنشی کنشگران، چارچوب‌های ذهنی مدیران و تصمیم‌گیران را توسعه داده و دستنامه‌ای برای ارتقای عملکرد اقدامات راهبردی پدافند غیرعامل در رسانه ملی ارائه دهد. لذا هدف اصلی، طراحی و ترسیم فضای تخصص و نزاع تهدیدگران خارجی علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل است و سئوالات مهم آن "عوامل و کنش کنشگران عمده موثر بر محیط راهبردی تخصص و تهدیدات دشمنان علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل کدام است" و "سئوالات دوم" نقش و جایگاه آنان در سپهر دفاع و نزاع رسانه‌ای چگونه است" می‌باشد. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی است. براساس فرآیند پژوهش با مطالعه و بررسی کتابخانه‌ای و اسنادی، نسبت به گردآوری اطلاعات و تبیین مفاهیم و موضوعات مرتبط با پژوهش اقدام می‌شود و سپس با استخراج نتایج و عوامل و مولفه‌های عمده موثر بر فضای تخصص، نزاع و جنگ محیط راهبردی علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل و با بهره‌مندی از پنل خبرگی، پرسشنامه و روش دلفی دیدگاه خبرگان جمع‌آوری شده و پس از تایید روایی و اعتبار آن، مبادرت به ترسیم نقش و جایگاه مولفه‌های موثر با رویکرد مصون‌سازی شد. در گام بعد نقش و جایگاه بازیگران موثر در فضای دفاعی-رسانه‌ای و فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی و بازیگران این عرصه از منظر پدافند غیرعامل شناسایی و تبیین شد. ویژگی خبرگان این پژوهش کارشناسان و مدیران با بیش از ۱۵ سال تجربه در حوزه راهبردی، تهدیدشناسی، پدافند غیرعامل و رسانه ملی با مدرک فوق لیسانس و بالاتر می‌باشد که دارای تالیفات مکتوب در حوزه موضوعی مستقیم و مرتبط با پژوهش می‌باشند، لذا جامعه آماری دارای ضریب وزنی خبرگی است و از مجموع ۳۲ خبره انتخابی ۲۵ نفر از آنان در فرآیند پژوهش مشارکت فعال داشتند.

مبانی نظری پژوهش

پدافند غیرعامل رسانه ملی

رسانه ملی جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر دارای ۲۰ شبکه سراسری و ۳۰ شبکه استانی و ۳ مرکز شهری تلویزیونی و نیز ۱۴ شبکه سراسری و ۳۰ شبکه استانی و ۱۰ مرکز شهری رادیویی، ۶ شبکه سیما و ۲۵ رادیو برونمرزی است. امام خمینی (ره) در تبیین وظایف و کارکردهای صدا و

سیما می فرمایند صدا و سیما یک دانشگاه عمومی است (صحیفه نور، ۱۳۷۰: ۲). وظایف صدا و سیما گسترش دین و اخلاق و امید و آگاهی، ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی، پشتیبانی رسانه ای همه جانبه و مبتکرانه در امر بسیج عمومی ملت و کمک به مدیریت های اجرایی در جهت تأمین اهداف و اجرای سیاست های کلان نظام و تحقق سند چشم انداز کشور است (امام خامنه‌ای مدظله‌العالی، ۱۳۹۳: ۴). منظور از پدافند غیرعامل رسانه ملی کلیه اقدامات و تدابیر نرم افزاری و سخت افزاری و مغز افزاری و یا بعبارتی محتوایی، مدیریتی و زیر ساختی است که موجب تحقق اهداف و مأموریت‌های رسانه ملی در تمام شرایط مختلف و در تمام بخش های مختلف ستادی و استانی می‌شود و بیان‌گر قدرت و توانایی هوشمند رسانه ملی در اتخاذ اقدامات حیاتی، حساس و مهم در رسانه ملی به منظور تحقق کاتات^۴ می‌باشد (مطالعات گروهی دانشگاه دعا، ۱۳۹۳: ۳۷۸).

واکاوی فضای تخصم و بحران در منطقه

الف- چالش‌های جهانی شدن: غالباً جهانی شدن پیدایش ویژگی‌های برجسته مشترک در عرصه جهانی در فرآیند سیطره یک فرهنگ بر فرهنگ‌های دیگر و تأثیر گذاری فرهنگ مسلط است. چنین تسلطی امری محتمل بوده و محصول رقابت و نزاع بین فرهنگ‌ها، دولت‌ها و گروه‌ها است. البته میزان کامیابی گروه یا فرهنگ مسلط در همگون‌سازی در عرصه جهانی بستگی به توان و میزان سیطره آن داشته و چنین سیطره‌ای در طول زمان قابل تغییر، تبدیل و زوال است و بستگی تامی به میزان قدرت و توان فکری، فرهنگ‌ها و تمدن‌های رقیب دارد (قالیباف، ۱۳۸۸: ۲۳).

ب- چالش‌های خاورمیانه: خاورمیانه به جای یک کلیت منطقه‌ای که بخش‌های گوناگون آن یکدیگر را تکمیل کند، تبدیل به مجموعه‌ای از کشورهای رقیب و گاه متخاصم است. می‌توان اذعان کرد که ریشه تخصم و رقابت، در بعضی موضوعات عمیق و طولانی مدت است و دارای ابعاد گوناگونی از اختلافات ارضی و مرزی میان کشورها تا شکافهای مذهبی، خشونت و وحشی‌گری‌های گروه‌های سلفی تکفیری، تروریسم دولتی، میدان‌های مشترک هیدروکربنی، مسائل زیست محیطی، سیاست‌های نفتی و انگاره‌های متفاوت امنیتی است که کشورها و واحدهای سیاسی اجتماعی را در این گستره جغرافیایی به چالش می‌کشد (عزتی، ۱۳۸۰: ۴۶).

^۴ - کاتات: مخفف اول اهداف پدافند غیرعامل مبتنی بر: کاهش آسیب پذیری، ارتقای بازندگی، تدوام فعالیت های ضروری، افزایش پایداری ملی و تدوام فعالیت های ضروری می باشد

ج- **بحران‌های سیاسی و امنیتی:** بحران دمشق به یکی از اصلی‌ترین دلایل بی‌ثباتی و خشونت افزون‌تر در منطقه تبدیل شده است. گروه‌های افراطی تکفیری و منطقه‌ای به عملیات‌های مرزی و تروریستی خود ادامه خواهند داد. گروه‌هایی مانند علیه حکومت بغداد، دمشق و کابل در حال جنگند. مذاکرات هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱ و نتیجه پر ابهام این مذاکران از بین سناریوهای پیش روی منطقه، محتمل‌ترین سناریو یعنی خاورمیانه آشفته را نمایان می‌کند (بولتون، ۲۰۱۱: ۴۱).

د- **علم و فناوری عرصه‌های نوین تخصص:** بیش از یکصد دولت، سازمان‌های ارتشی فضای مجازی را برای جنگ در دنیای آنلاین سازماندهی کرده‌اند. جنگ‌ها در مالزی و فیلیپین، حمله افسران الکترونیک، افزایش فرمان‌های سایبری ایالات متحده، تشدید استفاده از فناوری‌های سری و هواپیماهای بدون سرنشین در عملیات‌های نظامی، همگی نشان دهنده گسترش نقش تکنولوژی در جنگ هستند (اکونومیکس^۵، ۲۰۱۳: ۸).

ه- **نقش اقتصاد در عرصه‌های تخصص و رقابت:** اکثر تخصصات بین گروه‌های و کشورهای درگیر بر محور اقتصاد یا حداقل با بهره‌گیری از قدرت تاثیرگذاری و نقش آفرینی اقتصاد پی‌ریزی و دنبال می‌شود. از مصادیق آشکار آن اتخاذ تحریم‌های یک یا چندجانبه محلی و بین‌المللی علیه برخی از کشورها می‌باشد. بطوری که بسیاری از اندیشمندان در تبیین فضای تخصص و درگیری حاکم بر جمهوری اسلامی ایران معتقد به وجود جنگ تمام عیار اقتصادی بوده و برون رفت از این بحران را اتخاذ تدابیر پدافند غیرعامل و دفاع اقتصادی می‌دانند (جلالی فراهانی، ۱۳۹۳: ۴).

بررسی سپهر تخصص و نزاع

نظریه پردازان، تضاد را در عرصه اجتماعی دائمی و همیشگی می‌دانند که به صورت موقت و با تدابیر سیاسی محدود و یا فیصله می‌یابد. (جنتل^۶، ۲۰۰۰: ۱۶). در منطق قرآن کریم نزاع حق و باطل پذیرفته شده است. حق ثابت است و باطل رفتنی و قابل زوال. خداوند در قرآن کریم داستان حق و باطل را به ماء و زبد تشبیه کرده است (رعد-۱۷). نکته بدیعی که از تمثیل قرآنی ماء و زبد به دست می‌آید، آن است که باطلان نیز همانند حق سعی می‌کنند برای خویش ثباتی ایجاد کنند. اما هنگامی که حق آشکار شود، دیگر باطلها جایگاهی نداشته و از بین خواهند رفت. بدون تردید در رویکرد قرآنی به نزاع حق و باطل، حق جاودانه خواهد بود. از این منظر پایانی، حق صبغه‌ای

5 - Bolton

6 - Economics

7 - Jantel

جهانی خواهد یافت. اگر نزاع‌های حق و باطل در طول تاریخ محلی بوده، سرانجام تاریخ با رویارویی و مصاف فرعونیان و مستضعفان همراه خواهد بود و اراده الهی مستضعفان را بر زمین حاکم خواهد کرد (بهرزولک، ۱۳۸۵: ۱۱-۱۳) از دیدگاه قرآن (اسراء-۸۱) باطل رفتنی است. زوال باطل بدان جهت است که اراده الهی بر آن قرار گرفته است. در قرآن کریم این امر به اراده الهی نسبت داده شده است (قصص- ۵). وراثت صالحان بر روی زمین تعبیر قرآنی دیگری است که در این زمینه مطرح شده است. چنین تدبیری بدان جهت است که از دیدگاه قرآن کریم خداوند پروردگار جهان است و رابطه او با جهان خلقت لحظه به لحظه بوده و خداوند مدبر جهان هستی است و بر آنچه اراده می‌کند قادر و تواناست. هر چند مهلتی به پیروان باطل می‌دهد تا گناه خویش افزون کنند. با نگرش قرآنی به نزاع گفتمانها در عرصه جهانی شدن، می‌بایست بین گفتمانهای حق و باطل تفکیک نمود. هم چنین چنین نزاعی ابدی نبوده و سرانجام نیکی در انتظار حق‌گرایان هست و آنان وارثان روی زمین خواهند بود (علامه طباطبایی، ج ۱۱: ۴۶۰).

واکاوی رویکرد نزاع و تخصصی آمریکا

بر اساس اندیشه تخصصی جدید آمریکا تحت عنوان اندیشه جنگ تاثیر محوری به جای تمرکز بر اهداف یا تخریب فیزیکی، بر ایجاد اثرات مطلوب (هدفیابی موثر) متمرکز است. این نظریه توسط فرماندهی نیروی مشترک آمریکا توسعه یافت و بر خلاف مراکز ثقل واردن، کل محیط عملیاتی و سیستم‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، ایدئولوژیکی و دیگر سیستم‌های توانمندساز را در بر گرفت (یواس‌جی‌کام^۸، ۲۰۰۵: ۵). در این نگاه کل‌نگر، دشمن به عنوان یک سیستم پیچیده مرکب از سیستم‌های به هم وابسته سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی، اطلاعاتی، و زیرساختی (نگاه سیستم شبکه‌ای پیچیده‌ی انطباق‌پذیر) در نظر گرفته می‌شود. آمریکا و ائتلاف به عنوان مجموعه‌ای از بازیگران دیپلماتیکی، اطلاعاتی، نظامی و اقتصادی در یک اندرکنش و همکاری بین تمام سطوح و بازیگران با بهره‌گیری از تمام ابزار قدرت سعی در ایجاد تاثیر مطلوب در سیستم پیچیده دشمن می‌کنند. رویکرد تاثیر محور امکان طرح‌ریزی هم‌افزا و اقدام هم‌زمان دیپلماتیکی، اطلاعاتی، نظامی و اقتصادی را به منظور ایجاد اثرات مطلوب علیه سیستم پیچیده‌ی انطباق‌پذیر دشمن در داخل محیط عملیاتی فراهم می‌کند. در عملیات تاثیر محور، با تمرکز بر رفتار سیستم به جای وظایف و با تمرکز بر وضعیت نهایی مورد انتظار، ضمن کسب آگاهی وسیع و عمیق از دشمن و با کنار هم

قراردادن اطلاعات و بکارگیری تمام ابزار قدرت ملی (سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی، رسانه‌ای و دیپلماتیکی)، تمام ابزار قدرت ملی دشمن را تحدید، تخریب، تضعیف، تحریف، تحقیر کرده و نهایتاً اراده خود بر او تحمیل می‌کند (مرکز آینده پژوهی علوم و فناوری دفاعی، ۱۳۸۸: ۱۵۷)

نقش رسانه‌ها در سپهر نزاع، رقابت و جنگ

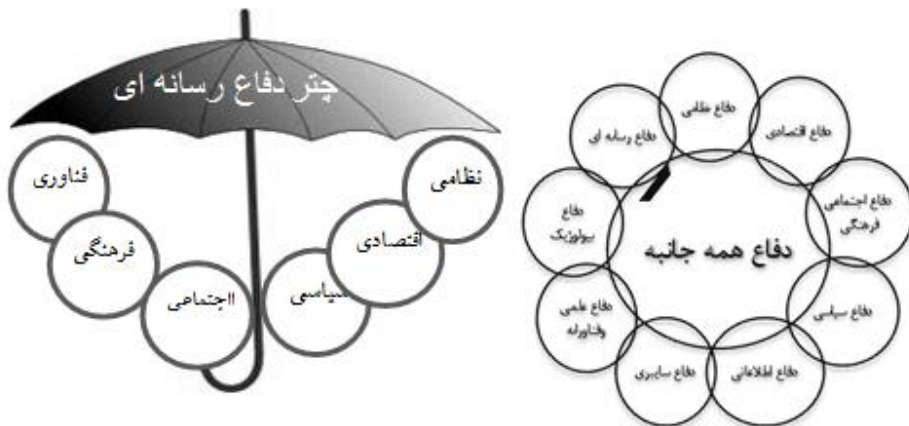
جوامع به طور فزاینده‌ای به رسانه‌ها، اینترنت و فضای مجازی وابسته شده‌اند. علیرغم مزایای بی‌اندازه رسانه‌ها، حتی پیشرفته‌ترین کشورها در مقابل حملات رسانه‌ای به شدت آسیب پذیرند و این مسأله در سال‌های اخیر اهمیت بیشتری یافته و در آینده نیز بر اهمیت آن افزوده می‌شود. چراکه شیوه‌ها و ابزار حملات رسانه‌ای بیش از پیش در دسترس قرار گرفته و توانایی تکنیکی استفاده‌کنندگان همچنان در حال افزایش است (علوی وفا، ۱۳۹۰: ۲۳۱). امروزه توسعه سریع و روزافزون فناوری اطلاعات و ارتباطات، بیولوژی و جغرافیایی و دسترسی آسان و فراگیر به آن‌ها، ظهور نسل جدید جمعیتی و اجتماعی با ویژگی‌های متمایز با نسل قدیم، تسلط بر روان‌شناختی و جامعه‌شناختی جامعه هدف، شناخت نقاط و عواملی کلیدی و مراکز ثقل جامعه هدف و پیش‌بینی حساسیت‌ها و چگونگی واکنش جامعه، به خوبی فرماندهان و سناریونویس‌های جنگی را قادر می‌سازد تا سناریوهای جذابی را طراحی نموده و از طریق ابزارهای گوناگون آن‌ها طرح‌ریزی، پیاده‌سازی و مدیریت نمایند. در این بین آنچه که به عنوان یک فرصت استثنایی در جنگ‌ها مطرح است آن است که همیشه مردم جامعه‌ی هدف، اطلاعات کافی و شفافی از پشت پرده‌ی طرف مهاجم ندارند، اما در متن جامعه‌ی خودی حضور دارند و واقعیات جامعه را از نزدیک مشاهده می‌کنند و رفتار، گفتار و عملکرد نظام حاکم را زیر نظر می‌گیرند. این پدیده از یک طرف، فرصت خوب و مناسبی را برای رسانه‌های کشور مهاجم فراهم می‌سازد، و از طرف دیگر، برای رسانه‌های داخلی مشکلات فراوانی را به همراه خواهد داشت (مهرورزی، ۱۳۸۷: ۲۱).

برخی از اندیشمندان جلوه جنگ نرم را در جنگ رسانه‌ای ارزیابی کرده و این جنگ را استفاده دقیق، منظم و نظام‌مند از تبلیغات، خبرپراکنی و مدیریت خبری با استفاده از ابزاری نظیر شبکه‌های خبرگزاری، رادیو و تلویزیون، مطبوعات، نشریات اینترنت به منظور تاثیرگذاری بر عقاید، فرهنگ، سیاست، احساسات، تمایلات، رفتار و مختصات فکری دشمن با توسل به شیوه‌های مختلف که موجب پیشرفت مقاصد مورد نظر دشمن می‌شود، بر می‌شمارند (هیبلزگری^۹، ۱۳۸۹: ۱۰۲). جنگ

⁹ -Heilzger

رسانه‌ای، فرآیند اطلاع رسانی و تحت تاثیر قرار دادن افکار عمومی با هدف اعمال قدرت برای تبعیت و یا حذف و دفع تهدیدات و تضعیف گروه و مجموعه هدف با بهره‌گیری از توان و ظرفیت رسانه‌ها (اعم از مطبوعات، خبرگزاری‌ها، رادیو، تلویزیون، اینترنت و موبایل) می‌باشد (کسینجر، ۲۰۰۶: ۵). جنگ رسانه‌ای کنشی سازمان یافته جمعی بین گروه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و فناوری و تجهیزاتی به منظور اعمال قدرت، حذف یا نابودی ابزار، محتوا و مدیریت رسانه‌ای به منظور تسلط در اطلاع رسانی و تحت تاثیر قرار دادن افکار عمومی احاد مردم و نخبگان در جهت منافع خود می‌باشد (علوی وفا، ۱۳۹۰: ۲۴۲). برخی از اندیشمندان رسانه را همانند چتری برفراز حوزه‌هایی نظیر نظامی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانسته و برخی دیگر همسان و همپراز سایر حوزه نزاعی می‌دانند (همان: ۲۴۹).

شکل ۱- جایگاه رسانه در فضای تخصص و نزاع راهبردی (علوی وفا، ۱۳۹۰: ۲۴۲)

رویکرد دفاعی محیط راهبردی

رسانه ملی جمهوری اسلامی ایران در یک میدان نزاع، رقابت، جنگ و دفاع پیچیده و پویا کنش می‌کند. جنگی تمام عیار و همه جانبه با رهبری آمریکا و غرب، علیه همه حوزه‌های کلیدی کشور. لذا باید تمام تهدیدات، آسیب‌ها و فرصت‌های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و غیره مورد مذاقه قرار گیرد و دفاع هوشمند و همه جانبه طرح‌ریزی شود. در مفهوم‌سازی فضای تخصصی و دفاع، ایده دفاع همه‌جانبه برای اولین بار توسط امام خمینی (ره) مطرح شد: «... در هنگامه نبرد مجال پرداختن به همه جهات قوت‌ها، ضعف‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها، و در حقیقت ترسیم راهبرد دفاع همه‌جانبه نبوده است؛ ولی در شرایط عادی باید با سعه صدر و به دور از حب‌ها و بغض‌ها به این مسائل

پرداخت؛ و از همه اندوخته‌ها، تجربه‌ها، استعدادها و طرح‌ها استفاده نمود؛ و در جذب هر چه بیشتر نیروهای مومن به انقلاب همت گماشت، و تجارب را به دیگران منتقل ساخت و در تجهیز همه آحاد و افراد این کشور؛ بر اساس اصول خاص دفاع همه‌جانبه، و تا رسیدن به تشکل واقعی و حقیقی بسیج و ارتش بیست میلیون، کوشش نمود.» (صحیفه نور، ۱۳۷۸، جلد ۲۱: ۱۳۵-۱۳۳).

دفاع همه‌جانبه، مبحثی راهبردی و جامع است که عرصه‌های گوناگون را در بر می‌گیرد و می‌توان کاربست تمامی ظرفیت‌ها و مقدرات موجود برای مواجهه با تهدیدات فراروی نظام دانست. دفاع همه‌جانبه دارای دو بعد داخلی و خارجی است و همه عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، فناوری و نظامی را در بر می‌گیرد و به تهدیدهای کنونی و آینده توجه دارد دفاع همه‌جانبه، دفاع از ارزش‌هایی است که در معرض تهدید قرار داشته و یا خواهند داشت. دفاع همه‌جانبه، مفهومی پویاست که اجزای آن ارتباط ناگسستنی با هم دارند (عبداله خانی، ۱۳۸۶: ۱۴۹).

در پژوهشی مهمترین شرایط کلان خارجی موثر بر رسانه ملی با رویکرد امنیت و مصون سازی شناسایی شده است که در جدول زیر ارائه می‌شود:

جدول ۱- مهمترین عوامل موثر بر محیط راهبردی رسانه ملی (سالنامه امنیت ملی، ۱۳۹۳: ۵-۴۱)

گسترش حضور نظامی بیگانگان	پرونده هسته‌ای ایران	طرح خاورمیانه بزرگ
افزایش توانمندی و برد ژئوپولیتیک ج ۱۱	شکست راهبردهای آمریکا در منطقه و گسترش تنفر مردم	الگوی سکونت، جمعیت و منابع انسانی
افزایش بیداری اسلامی و خود آگاهی اسلامی	کاهش دولت‌های متخاصم در همسایگی ایران	افزایش فعالیت‌های گروه‌های تروریستی و تکفیری در منطقه
قدرت و وحدت ملی ایران	افزایش تقاضای جهانی به انرژی	تشدید جنگ نرم آمریکا
گسترش فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی	رویکردهای کلان جمهوری اسلامی ایران	موقعیت و وضعیت طبیعی جغرافیایی ایران
بستر ناامن و حوادث طبیعی	کمبود منابع آب	ضعف و قدرت رژیم صهیونیستی
بالا بودن وسعت و سرانه فضایی کشور	اعمال نفوذ آمریکا و غرب بر قیمت انرژی	قدرت نظامی-دفاعی جمهوری اسلامی ایران

گستره اقدامات تهدیدگران در عرصه رسانه

در حال حاضر شبکه‌های ماهواره‌ای، رادیویی و سایت‌های اینترنتی و بسته‌های نرم‌افزاری فارسی زبان، بعنوان یکی از چالش‌های مهم رسانه ملی محسوب می‌شود. رشد بسیار زیاد میزان استفاده از تجهیزات دریافت ماهواره و سایر ابزارهای نوین رسانه‌ای و رشد تنوع شبکه‌های ماهواره‌ای و محتوای آنها، تهدید جدی برای رسانه جمهوری اسلامی ایران است. صدها هزار سایت و هزاران

کانال و شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی مبادرت به تولید برنامه و محتوای مورد نظر خود کرده و از طریق بیش از ۱۴۰ ماهواره و هزاران فرستنده رادیویی و تلویزیونی و صدها هزار سایت اینترنتی برنامه‌های خود را به مخاطبان خود می‌رسانند. این در حالی است که بیش از ۸۰ ماهواره و بیش از ۵۰۰۰ کانال رادیویی و تلویزیونی در ایران قابل دریافت است (افق رسانه، ۱۳۹۳: ۱۲). در ادامه گستره اقدامات رسانه‌ای تهدیدگران رسانه ملی را در عرصه مطبوعات (مکتوب و الکترونیک)، رادیو و تلویزیون فراگیر و ماهواره‌ای تبیین می‌شود:

۱. مطبوعات: علیرغم ظهور رسانه‌های نوین، باز مطبوعات اعم از روزنامه‌ها، مجلات و ... جایگاه مهمی را در اطلاع‌رسانی و شکل‌دهی افکار عمومی ایفاء می‌کنند. از طرفی فناوری‌های ارتباطی جدید مانند اینترنت هرچند ممکن است کمی از شمارگان مطبوعات کاهش داده باشد اما در مقابل مخاطبان بسیار وسیعی جذب کرده‌اند. عمده مطبوعات مکتوب، پایگاهی اینترنتی هم دارند و آرشیو مطالب خود را بر روی آن نیز قرار می‌دهند در حال حاضر بیش از چندین هزار سایت و وبلاگ بطور مستقیم و غیرمستقیم اهداف تهاجمی دشمنان ایران را دنبال کرده و مبادرت به تولید و توزیع پیام با استفاده از این ابزار می‌کنند. (برنامه ریزی راهبردی رسانه، ۱۳۸۸: ۳۸)

۲. رادیو و تلویزیون فراگیر: رادیوها خصوصاً رادیوهای بین‌المللی از جمله معمولترین رسانه‌هایی هستند که دول متخاصم سالیان متمادی برای تاثیرگذاری بر افکار عمومی جهان بهره می‌گیرند. رادیوهای بین‌المللی یکی از وسایل سیاست خارجی کشورها است که از طریق تبلیغات، انتشار و توجیه مواضع خارجی و مصالح و منافع آنان، عامی موثر و در خدمت سیاست خارجی این کشورها می‌باشند. در کنار رادیو، تلویزیون از جمله رسانه‌های پیش‌تاز و پرمخاطب است که به عنوان یک ابزار موثر مورد استفاده در جنگ رسانه‌ای قرار می‌گیرد. در جنگ رسانه‌ای، علاوه بر فکر و ذهن مخاطبان، خود رسانه، کارکردها و تاثیری گذاری آن به ویژه رسانه ملی بعنوان یک هدف مهم مورد تهاجم است. بطوری‌که بطور مستمر فعالیتهای آنان زیر ذره بین قرار گرفته و با سوژه‌سازی و بی‌اعتبارسازی پیام‌های آنان، سعی در تضعیف و بی‌اثرسازی آنها می‌کنند. علاوه بر شبکه‌های فوق هزاران شبکه و رسانه در فضای مجازی نظیر سایت و شبکه‌های اجتماعی و موبایل مدیا و وبلاگ و ... مشغول تولید محصولات رسانه‌ای، علیه نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشند که دارای زاویه معناداری با رسانه ملی است. رشد بسیار بالای میزان استفاده از تجهیزات دریافت ماهواره و رشد تنوع شبکه‌های ماهواره‌ای و فضای مجازی، انتشار بیش از ۷ میلیون نسخه

فیلتر شکن و محتوای رسانه‌ای هنجار شکن الحادی آنها، نشان از اهمیت راهبردی این عرصه برای تهدیدگران ایران است (پایسا، ۱۳۹۳: ۳) در ادامه برخی از مهمترین این رسانه‌ها معرفی شده است. جدول ۲- مهمترین رسانه‌های فارسی‌زبان دشمنان (برنامه ریزی راهبردی رسانه، ۱۳۸۸: ۳۹ تا ۴۷)

شبکه‌های خبری: ۳ شبکه (بی‌بی‌سی، وی آر ای، یورو نیوز)	شبکه‌های سیاسی: ۱۴ شبکه (پارس، کانال یک و ...)
شبکه‌های دیپلماسی عمومی کشورها (۸۹ شبکه رادیویی و تلویزیونی)	شبکه‌های تبلیغاتی: ۱۰ شبکه (می‌شاپ، تک تی وی، ایزی شاپ و ...)
شبکه‌های ضد فرهنگ عمومی ۳۱ شبکه (پی ام سی، آتی ان، تپش، من و تو، و ...)	شبکه‌های اختصاصی فیلم و سریال خارجی با دوبله یا زیر نویس فارسی: (ام بی سی، فارسی وان، نگین و ...)
شبکه‌های غیرمجاز با منشأ داخلی: ۵ شبکه (ایران موزیک، ایران بیوتی و ...)	شبکه‌های مروج انحرافات و فساد اخلاقی: ۲۰ شبکه فارسی زبان (چت ایرانی، اروتیک، بیسیم، آشنائی و ...)
شبکه‌های دینی مذهبی انحرافی شبه افکن: ۱۱ شبکه	شبکه‌های معاند و اپوزیونی: ۲۹ شبکه

مهمترین اهداف رسانه‌ای دشمنان در فضای نزاع با نظام رسانه‌ای کشور را می‌توان، نابودی فرهنگ اسلامی ایرانی از طریق ایجاد و اشاعه فرقه‌ها و دسته‌هایی چون صوفی‌گری، بابی‌گر و بهائی‌گری (شیطان‌پرستی، عرفان کیهانی، اوشو، اکنکار، سرخپوستی، رامه اله، پائولو کوئیلو و دالایی لاما)، ایجاد شکاف عقیدتی در سطوح مختلف جامعه، ایجاد تزلزل در باورها و عقاید افراد، تحریف معنوی آموزه‌های اسلامی، ایجاد بحران هویت دینی، جایگزینی خود محوری به جای خدا محوری، ایجاد حس بی تفاوتی در مورد مسایل مهم روز و از بین بردن حساسیت افراد نسبت به مسایل سیاسی، هماهنگ نمودن ارزش‌های معنوی با آرمانهای موهوم غرب، گسست اعتقادی مردم از حکومت و کاهش استحکام پایه‌های مردمی آن، ترویج بی‌عفتی و فساد و فحشا و ایجاد روابط ناسالم میان افراد و از بین بردن کارکرد دین در تعیین سبک زندگی فردی و اجتماعی از طریق مستقیم و یا غیر مستقیم بر شماری کرد (منزوی، ۱۳۸۸: ۱۲).

تجزیه و تحلیل و یافته‌های تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی است و از روش کتابخانه‌ای و اسنادی نسبت به گردآوری اطلاعات استفاده شد و سپس با استخراج نتایج و عوامل و مولفه‌های عمده موثر بر فضای تخصص، نزاع و جنگ رسانه‌ملی با رویکرد پدافند غیرعامل و با بهره‌مندی از پنل خبرگی، پرسشنامه و روش دلفی دیدگاه خبرگان جمع‌آوری شده و پس از تایید روایی و اعتبار آن، مبادرت به ترسیم نقش و جایگاه مولفه‌های موثر بر سپهر نزاع و رقابت رسانه‌ملی با رویکرد مصون‌سازی شد.

پاسخ سؤال اول: "عوامل و کنش کنشگران عمده موثر بر محیط راهبردی تخصص و تهدیدات دشمنان علیه رسانه ملی با رویکرد پدافند غیرعامل کدام است"

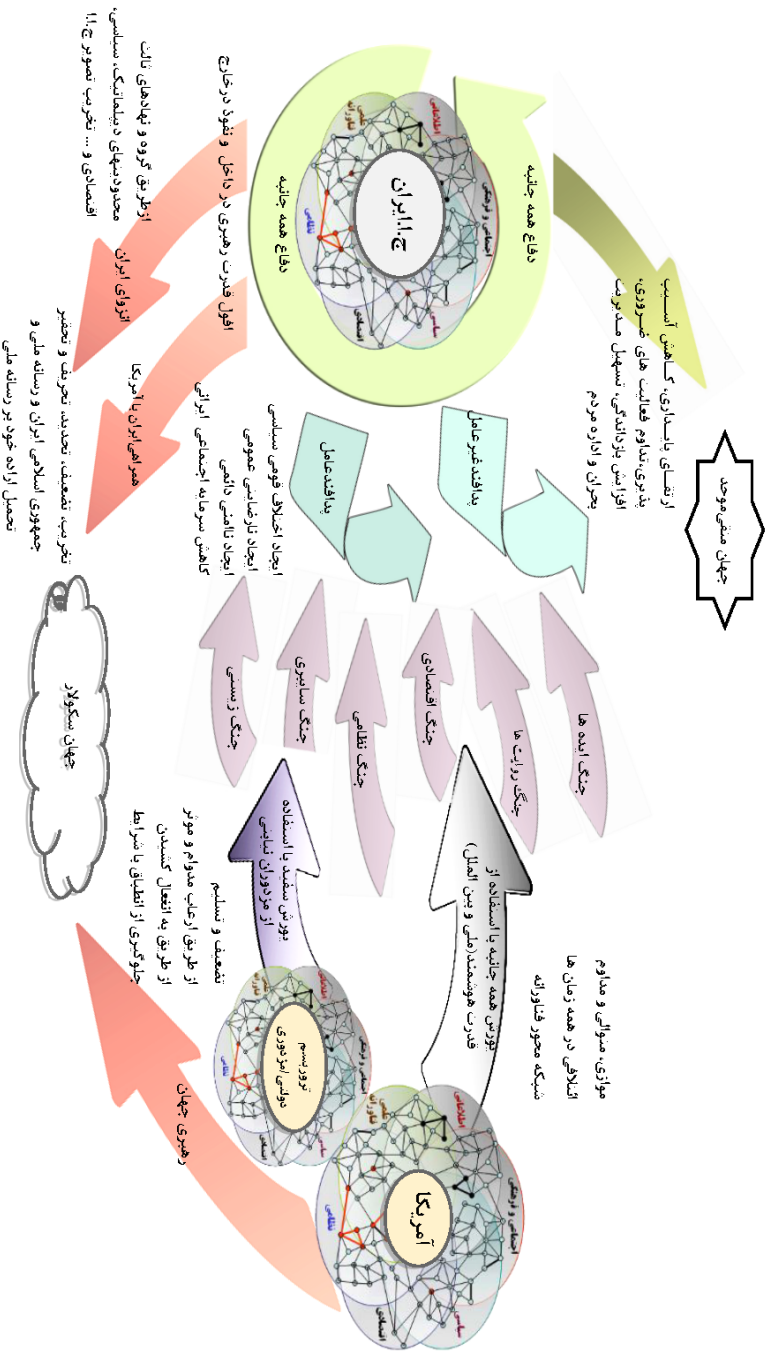
نظر به اهداف و سؤالات تحقیق پژوهش از روش توصیفی تحلیلی نتایج مطالعات کتابخانه‌ای مکتوب و مجازی و بررسی‌های میدانی استفاده شده است و برای شناسایی عوامل و کنشگران عمده موثر در فضای تخصص و دفاع از روش دلفی استفاده شد و مهمترین کنشگران، عوامل، شیوه‌ها و ابزارهای تهدید و دفاع و هدف اولیه و غایی از تهدید و دفاع شناسایی شد و سپس بوسیله مشارکت فعال ۲۵ نفر جامعه آماری انتخابی با ابتنا بر ویژگی‌های اشاره شده، مقوله‌ها مورد پرسش قرار گرفت. در مجموع می‌توان یافته‌های پژوهش را در سه محور عوامل موثر، کنشگرهای عمده و کنش‌های غالب برای تبیین فضای تخصص تهدیدگران حاکم بر محیط راهبردی رسانه ملی را در جدول زیر شناسایی و تبیین گردید. بر این اساس و با واکاوی عوامل موثر بر محیط حاکم بر کشور و رسانه ملی و شناخت تهدیدات و تهدیدگران مبنایی و مدافعان عامل و غیرعامل و سایر عوامل موثر بر فضای تخصص و تهدید، مهمترین عوامل شناسایی و استخراج شد و با کمک جامعه خبره مورد اعتبار بخشی قرار گرفت. در نهایت چارچوب کلی فضای حاکم بر تخصص دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران و رسانه ملی به شرح زیر و در شکل ۲ ترسیم و به تایید جامعه خبره نیز رسانده شد. نتایج حاصل حاکی از آن است که تهدیدگر مبنایی آمریکا است و تهدیدگران دنباله‌رو، هم پیمانان آمریکا و گروه‌های تروریستی مزدور می‌باشند. همچنین عوامل تهدیدگری، کلیه مولفه‌های قدرت هوشمند تهدیدگران است و رویکرد تخصصی آنان، جنگ ایده-ها، جنگ روایت‌ها، جنگ اقتصادی تحدیدها، جنگ نظامی، جنگ سایبری و جنگ زیستی است. آمریکا و سایر تهدیدگران بصورت موازی، متوالی و مداوم، ائتلافی در همه زمان‌ها، شبکه محور فناورانه به همه ارکان قدرت جمهوری اسلامی ایران یورش هوشمند(تهاجم با تمام مولفه‌های قدرت ملی و بین‌المللی) و یورش سفید(تهاجم به نیابت از تهدیدگر اصلی) می‌کنند و هدف آنها تضعیف و تسلیم، از طریق ارباب مداوم و موثر و به انفعال کشیدن و جلوگیری از انطباق با شرایط است. همچنین تهدیدگران ایران با ایجاد اختلاف قومی و سیاسی، ایجاد نارضایتی عمومی، ایجاد ناامنی دائمی و کاهش سرمایه اجتماعی سعی در کاهش قدرت رهبری در داخل و کاهش قدرت نفوذ در خارج مرزها را دارند. از سوی دیگر جمهوری اسلامی ایران با رویکرد دفاع همه جانبه مبتنی بر دفاع عامل و غیرعامل به مقابله با دشمنان پرداخته و سعی در ارتقای پایداری،

کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، افزایش بازداندگی، تسهیل مدیریت بحران و اداره مردم دارد.

جدول ۳- تبیین نتایج بدست آمده از روش دلفی در پاسخ به سؤال یک

عوامل موثر	کنشگرهای عمده	کنش های غالب
تهدیدگر مبنایی	آمریکا	یورش هوشمند بر مبنای قدرت هوشمند ملی و بین‌المللی
تهدیدگر نیابتی/مزدوری	دولتی های تروریستی نظیر اسرائیل/گروه های تروریستی نظیر داعش و طالبان	یورش سفید بر مبنای قدرت عاریتی
رویکردهای تخصصی	آمریکا/دولتها و گروه های تروریستی	جنگ ایده ها، روایت ها، اقتصادی، نظامی، سایبری و زیستی
آمریکا	اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، نظامی، علمی و فناوری و اطلاعاتی	بطور موازی، متوالی، مداوم، ائتلافی، شبکه محور و فناورانه
دولتها و گروه های تروریستی	اجتماعی، نظامی، سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی	تضعیف، تسلیم، ارباب و انحراف
جمهوری اسلامی ایران	اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، نظامی، علمی و فناوری و اطلاعاتی	دفاع همه جانبه(پدافند عامل و پدافند غیرعامل)
رسانه ملی	فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی	پدافند غیرعامل
پدافند غیرعامل	جمهوری اسلامی ایران/رسانه ملی	کاتات
پدافند عامل	نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی	حفظ امنیت ملی
سکولاریسم	تخریب، تضعیف، تحدید، تحریف، تحقیر ج ۱۱ و تحمیل اراده خود	جهانی سازی سکولار
انقلاب اسلامی ناب محمدی	آگاهی و بصیرت دهی، دعوت و هدایت به وحدانیت الهی، ترویج اخلاق فاضله، تعمیق امید و نشاط مادی و معنوی	جهان موحد متقی / جهانی سازی تمدن اسلامی

پاسخ سؤال ۲: نقش و جایگاه کنشگران عمده موثر در سپهر دفاع و نزاع رسانه‌ای چگونه است" در بخش دوم با واکاوی و ترسیم فضای تخصصی تهدیدگران علیه ایران مبادرت به شناخت بازیگران عمده در فضای دفاعی و رسانه‌ای جمهوری اسلامی ایران و نقش آنها در این عرصه شده است. لذا پس از شناخت بازیگران اصلی این عرصه از خبرگان این پژوهش خواسته شد تا جایگاه و نقش آنها را در قالب شاکله رسانه‌ای- نظامی و دفاعی مشخص کرده و تعیین کنند که آیا این عوامل دارای نقش مدافع یا تهدیدگری برای رسانه ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشند. برای این مهم از پرسشنامه‌هایی برای شناسایی بازیگران عمده در فضای دفاعی و رسانه‌ای استفاده شد و از جامعه خبره خواسته شد تا نظرات خود را در خصوص نقش کنشگران عمده در دو بعد تهدیدگری- مدافعی و کارکرد رسانه‌ای- نظامی و دفاعی اعلام نمایند. نتیجه این فرآیند در قالب نقشه شناختی دو بعدی شکل ۳ نمایش داده شده است. هدف از نمایش این مطالب در قالب نقشه شناختی این است که بدلیل گستردگی موضوعات موثر بر فضای تخصصی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران چه به لحاظ ساختاری و چه به لحاظ محتوایی و چه به لحاظ روشی و با عنایت به مطالب بیان شده در بخش‌های قبل، ترسیم فضای تخصصی حاکم بر محیط ملی و بین الملل جمهوری اسلامی ایران کمک شایانی به درک و فهم عمیق مخاطبان پژوهش می‌شود و منظومه فکری مدیران و تصمیم‌گیران عرصه مدیریت راهبردی تهدیدات و پدافند غیرعامل را ساختارمند کند. لذا سعی شده است فضا بصورت نقشه شناختی تبیین شود و کنش و کنشگران حاکم و موثر بر این فضای تخصصی شناسایی و پیکر بندی شود. برای تحقق این مهم اگرچه تعداد شرکای اصلی رسانه ملی در هر دو حوزه کارکردی رسانه و نظامی و دفاعی زیاد بود لیکن با وزن دهی تاثیر آنها به تعداد محدودتر رسیدیم که در شکل ۳ انگاره سازی شد. این تبیین راهبردی حاصل جمع بندی نظرات خبرگان می‌باشد که وسعت دایره، مشخص کننده میزان نقش آفرینی آنها در قالب محورهای رسانه‌ای- نظامی / دفاعی و مدافع(شرکای) و تهدیدگری می‌باشد.

شکل ۲- ترسیم فضای خصمانه دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران و رسانه ملی

طراحی محیط راهبردی فضای تخصص رسانه‌ای دشمنان علیه رسانه ملی ج.ا.ا با رویکرد پدافند غیر عامل

همان‌طور که در شکل ۳ مشخص است اشکال خط‌پر نشان از مستقل بودن عامل و خط‌چین نشان دهنده وابسته بودن عامل است. همچنین شکل مثلث مشخص کننده رویکرد مخالف و شکل دایره حاکی از رویکرد موافق آنها با رسانه ملی می‌باشد. همچنین اشکال شش ضلعی به معنای بی‌طرفی و اشکال مستطیلی، ناهمراهی آن عامل با کشور و رسانه ملی را نشان می‌دهد.

در ادامه پاسخ به سؤال ۲، مبادرت به شناسایی و ترسیم وضعیت مولفه‌های عمده فناوری ارتباطی اطلاعاتی رسانه‌ای در فضای تخصصی رسانه‌ای از منظر پدافند غیرعامل شده است لذا با طراحی پرسشنامه نیمه باز از خبرگان خواسته شد تا سوگیری بازیگران اصلی فضای تخصصی از منظر رسانه را بر اساس مولفه‌های عمده فناوری ارتباطی اطلاعاتی رسانه‌ای در فضای تخصصی و نزاع دشمنان و مدافعان رسانه ملی از منظر پدافند غیرعامل امتیاز دهی کنند که یافته آن در قالب نقشه شناختی در شکل ۴ ترسیم شد. این نقشه شناختی دارای دو بعد شناختی "در حیطه مدیریت تهدیدگران- رسانه ملی" و "فناناپذیر-ماندگار" ماست. که همانند منطبق شکل فوق دارای اطلاعاتی وسعت نقش آفرینی و تاثیر گذاری و شکل بندی مفهومی و دسته بندی می‌باشد. بر این اساس اشکال خط چین به معنای فناوری غیر بومی است و اشکال خط‌پر به معنای بومی بودن آن عامل است. جایگاه و اندازه اشکال به منزله میزان نقش و هم راستایی آن با تهدیدگران یا رسانه ملی است.

نتیجه‌گیری

در بخش قبل و مطابق روش پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات، به تمامی سئوالات پژوهش پاسخ داده شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد رویکرد استعماری آمریکا همچنان بعنوان تهدیدگر مبنایی ج.ا.ا. و رسانه ملی مطرح بوده و آمریکا بر اساس دکترین قدرت هوشمند و عملیات تاثیر محور، با تمام ابزارهای قدرت ملی خود به اعمال تهدید پرداخته و در این مسیر از گروه‌ها و کشورهای مزدور و تروریستی برای انزوای خود علیه ایران بهره برداری می‌کند. هدف از اتخاذ این رویکردهای تخصصی و تهدیدگری کاهش قدرت و نفوذ رهبری و تاثیرگذاری انقلاب اسلامی در داخل و خارج از کشور و تخریب، تحدید، تضعیف، تحریف، تحقیر نظام اسلامی ایران

و تحمیل اراده خود بر انقلاب اسلامی ایران می باشد و بطور مستمر و مداوم رویکردهای جنگ روایدها، جنگ ایده ها، جنگ تحدیدی اقتصادمحور، جنگ نظامی، جنگ سفید(سایبری و زیستی) را طرح ریزی و اجرا می کند.

از دیگر یافته های این پژوهش شناسایی و ترسیم تخصص و نزاع کنشگران عمده در محیط راهبردی رسانه ملی است که در قالب نقشه شناختی شکل ۲ به خوبی روایت سازی ذهنی و تصویری شد. بر این اساس مشخص شد فضای تخصص حاکم بر رسانه ملی متأثر از چند عامل و کنشگر جدی می باشد که بصورت درهم تنیده و پیچیده، تهدیدات نرم، سخت و نیمه سخت را از طریق ابزارهای متعددی دنبال می کنند. در یک سوی این فضای تخصص حاکمیت استکباری به رهبری آمریکا و در حوزه های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی، علمی و فناوری بصورت موازی، متوالی، مداوم و بصورت ائتلافی در همه زمانها و بر محور فناوری و جبهه فرهنگی یورش و تهاجم همه جانبه ای را با استفاده از قدرت هوشمند ملی و بین المللی خود علیه جمهوری اسلامی ایران و به طبع آن رسانه ملی سازماندهی کرده است. از آنجا که برد تاثیرگذاری این اقدامات کفایت لازم برای تحقق اهداف حاکمیت آمریکا ندارد لذا در یک رویکرد مکملی، آمریکا با استحاله، فریب و یا تهدید برخی از مزدوران دولتی و محلی، از آنها برای انجام اقدامات نیابتی بهره برداری می کند و تلاش می کند تا با سازماندهی اقدامات و تهدیدات متنوع، نظام جمهوری اسلامی ایران را تضعیف کرده و نهایتاً به تسلیم در برابر خواست خود وادار کند. این اقدامات از طریق به انفعال کشیدن ایران و ممانعت از انطباق هوشمندانه با شرایط بوجود آمده استمرار یافته و نهایتاً جامعه ایرانی اسلامی را به جامعه تضعیف شده و ناکارآمد مبدل کرده و تلاش می کند با تداوم یورش های سفید و همه جانبه خود، جمهوری اسلامی ایران را از پابندی به ارزشها و حرکت در مسیر تحقق اهداف منصرف کرده و یا حداقل منحرف کند. در مقابل نیز جمهوری اسلامی ایران با اتخاذ تدابیر متعددی نظیر تولید و پیروی از پارادایم دفاع همه جانبه و ایجاد جبهه های متعدد پدافندعامل و پدافندغیر عامل در صدد ارتقای پایداری خود و افزایش بازدارندگی در مقابل طیف متنوعی از تهدیدات دارد و همچنین سعی می کند با اتخاذ تدابیر متعدد و هوشمند در مقابل همه تخصصات و تهدیدات دشمنان و با تکیه بر ظرفیتها و توانمندیهای درونی و ذاتی خود در عرصه های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی، علمی و فناوری یورش همه جانبه دشمنان را بی اثر کرده و کشور و جهان را بسوی جهان متقی موحد رهنمون نماید. در طول

پژوهش به ایده‌های قابل توجهی نایل شدیم که اهم آنها به شرح زیر پیشنهاد می‌شود: الف- ممزوج کردن جهت‌گیری‌های کلان رسانه ملی و خصوصا راهبردهای رسانه ملی با مفاهیم و مبانی بدست آمده در این پژوهش برای ایجاد هم‌افزایی و هم راستایی هرچه بیشتر بین اقدامات و رویکردهای برنامه سازی، پدافند غیرعامل و مصون‌سازی رسانه ملی برای مقابله با طیف تهدیدات. ب- توسعه، یکپارچه‌سازی و هم‌راستاسازی دستگاه‌های رسانه‌ای و فرهنگی کشور مبتنی بر روش و دستاوردهای حاصل از این پژوهش برای حصول هم‌افزایی حداکثری برای حصول قدرت بازدارندگی رسانه‌ای کشور در مقابل دشمنان. ج- طراحی و تدوین یک مدل جامع عمومی و فراگیر برای چگونگی طراحی و ترسیم سپهر تخصص، نزاع و رقابت در حوزه توسعه، رسانه و دفاع. د- از آنجا که تدوین راهبردها و برنامه‌های جاری‌سازی و استقرار آنها، بدون ایجاد فهم مشترک و مورد اجماع در خصوص فضای حاکم بر محیط راهبردی رسانه ملی به تنهایی اثربخش و کارآمد نخواهد بود لذا در گام بعدی، پژوهش حول طراحی و تدوین راهبردها و برنامه‌های اجرایی و چرخه مدیریت رسانه ملی و پدافند غیرعامل با ابتنا بر تصویرسازی انضمامی و عینی بدیت آمده از نتایج این پژوهش بسیار لازم است.

فهرست منابع

الف - منابع فارسی

- امام خمینی (ره)، (۱۳۷۰)، صحیفه نور، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، جلد ۵
- امام خامنه ای (مدظله)، (۱۳۹۳)، سایت رسمی مقام معظم رهبری، www.khamenei.ir
- افق رسانه، (۱۳۹۳)، نشست های راهبردی ریاست رسانه ملی با مدیران ارشد، معاونت برنامه ریزی و نظارت. افق رسانه ۲۹
- قالیباف، محمدباقر، (۱۳۸۸)، خاورمیانه ژئوپلیتیک نوین و چالشهای ایران و آمریکا، فرهنگ و هنر، سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران
- برنامه ریزی راهبردی رسانه ملی، (۱۳۸۸)، مرکز طرح و برنامه ریزی، معاونت برنامه ریزی و نظارت سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران.
- بهروزلک، غلامرضا، (۱۳۸۵)، جهانی شدن و سرانجام نزاع گفتمان ها، علوم سیاسی، شماره ۳۶
- پایسا، (۱۳۹۳)، رصد و پایش سایبری، سازمان پدافند غیرعامل، سایت پایداری ملی www.paydari.ir
- تاجیک، محمد رضا، (۱۳۸۱)، «جهانی شدن و هویت، رهیافت های سیاسی و بین المللی، ش ۳، تابستان.
- جلالی فراهانی، غلامرضا، (۱۳۹۳)، پدافند غیرعامل و تهدیدات نوین، بوستان حمید
- جفری، کمپ، (۱۳۸۳)، جغرافیای استراتژیک خاورمیانه، ترجمه متین، انتشارات مرکز مطالعات راهبردی
- جمشیدیان، هادی، (۱۳۸۹)، تهدیدات رسانه، مطالعات و اطلاعات فرهنگ استراتژیک، زمستان.
- خجسته، حسن، (۱۳۹۳)، مدیریت رسانه، تهران: انتشارات دفتر مطالعات و برنامه ریزی رسانه
- سالنمای امنیت جمهوری اسلامی ایران، (۱۳۹۰)، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- سیاست خارجی توسعه گرا (۱۳۸۷)، مجموعه مقالات همایش بین المللی در مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
- عبدالله خانی، علی، (۱۳۸۶)، تهدیدات امنیت ملی، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات ابرار معاصر، تهران،
- عزتی، عزت الله، (۱۳۸۰)، ژئوپلیتیک قرن بیست و یکم، انتشارات سمت.
- علامه طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۷۱)، تفسیر المیزان، ترجمه محمدباقر موسوی همدانی، جلد ۱۱.
- علوی وفا، سعید، (۱۳۹۰)، مبانی استراتژیک و راهبردهای پدافند غیر عامل فرهنگی رسانه، فصلنامه دفاع ملی، شماره اول.
- فولادی، قاسم، (۱۳۹۳)، سیر تحول عملیات تاثیر محور، مرکز آینده پژوهی صنایع دفاعی، مؤسسه

آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.

- کسینجر، هنری. (۲۰۰۶) دیپلماسی آمریکا در قرن ۲۱. ترجمه اژدر حسین، روزنامه فارس.
- مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی، (۱۳۸۸)، محیط عملیاتی مشترک (آمریکا)، انتشارات موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی
- مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی، (۱۳۸۹)، رسانه‌ها در دفاع، مترجم مسعود منزوی، مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی
- هیلزگری، کریس، (۱۳۸۹)، جنگ پست مدرن، سیاست نوین درگیری و نزاع، جنگ نرم، مترجم قربانی تهران،
- مطالعات گروهی دانشگاه دعا، (۱۳۹۳)، طرح راهبردی پدافند غیرعامل در ۸ حوزه تخصصی، دوره اول مدیریت راهبردی پدافند غیرعامل، دانشگاه دعا.
- منزوی، مسعود، (۱۳۸۸)، رسانه‌ها در عرصه‌ی دفاعی، مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی
- مهروری، مصطفی، (۱۳۸۷)، ترسیم فضای پرابهام جنگ‌ها و منازعات آینده از دیدگاه تنی چند از آینده‌پژوهان و بلندپایگان دفاعی (جلد ۲)، مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی.

ب- منابع انگلیسی

- Bolton, John R., (2011), World and the Next Administration: Policy Challenges”, Heritage
- Economics, (2013), World in futures, Journal Economic, New York: Economic press
- Jantel, M. (2000), Per Suasion and Proganda. New York: Apleton Press.
- Hufmann, N. (2010). *I Live in the Future & Here's How It Works: Why Your World, Work, and Brain Are Being Creatively*. New York: Crown Business.
- USJFCOM, (2005), United State justify force command function, Pentagon.

